

**Dette værk er downloadet fra
Slægtsforskernes Bibliotek**

Slægtsforskernes Bibliotek er en del af foreningen DIS-Danmark, Slægt & Data. Det er et special-bibliotek med værker, der er en del af vores fælles kulturarv, blandt andet omfattende slægts-, lokal- og personalhistorie.

Slægtsforskernes Bibliotek:
<http://bibliotek.dis-danmark.dk>

Foreningen DIS-Danmark, Slægt & Data:
www.slaegtogdata.dk

Bemærk, at biblioteket indeholder værker både med og uden ophavsret. Når det drejer sig om ældre værker, hvor ophavs-retten er udløbet, kan du frit downloade og anvende PDF-filen.

Når det drejer sig om værker, som er omfattet af ophavsret, er det vigtigt at være opmærksom på, at PDF-filen kun er til rent personlig, privat brug.

[illegible]

C. A. Redman, Editor

[illegible]

JUELSBERG
i Fyn.

JUELSBERG

i Fyn.

En halv Mil nord for Nyborg ligger Hovedgaarden Juelsberg, i Svendborg Amt, Binding Herred og Aunslev Eogn. Denne Gaard er af nyere Oprindelse. En Del af dens Jorder horte fordmum under Nyborg Slots Ladegaard. Den 2den April 1672 indgik nemlig Præsident og Borgemeester i Nyborg samt Ridesfoged og Skriver i Nyborg Amt Klavs Rasch et Mageliste med Kongen, hvorved han imod at afstaa Gods i Gudme og Binding Herreder, paa Langeland og flere Esteder fik adskillige af hin Ladegaards Jorder, Avernacke, Dyrehaven, Borgeskov, Skemark og Duensvænge samt Luemaden m. m.; med Undtagelse af Avernacke, der senere er magelagt imod Marker fra Rejstrup og Hjulby, hore disse Jorder endnu til Hovedgaarden. Imellem Borgemeesteren og Byens Borgere opkom der strax efter Strid, om hvor vidt hin havde Ret til at indgaa dette Magelag med Kongen; men den endte med, at Borgerstabet maatte give efter og i December 1674 tildele ham Ejende paa oven nævnte Marker; og paa dette fik han kongelig Stadsfæstelse i Februar det folgende Aar. Disse Marker lagde Klavs Rasch under sin lille Gaard Bøvnegaard, hvorpaa han nogle Aar i Forvejen havde faaet Ejende. De hervedende Bygninger nedrev han nu og opførte af Bindingsværk en ny og større Gaard, som han efter sig kaldte Rastenberg. I Aaret 1673 mageskiftede han atter med Kongen og fik da det Gods i Hjulby og Rejstrup, som endnu horer under Hovedgaarden, imod Strøgets i gamle Rugaards Amt, Bends, Skam, Skovby o. fl. Herreder, i Alsens Amt, Baag Herred og i Nyborg Amt, Salling, Gudme og Binding Herreder. Endelig fik han den 17de December 1690 Frihedsbrev paa Rastenberg Hovedgaards-tagt, og ved Ejende f. D. af Kongen kalds og Herlighedsret til Bovenfse Kirke

og Herligheden over en Del til Flodstrup, Allerslev og Aunslev Kirker hørende Bombergods. Paa Aar derefter blev han Medejer af Hærdelevsgaard.

Striden imellem Præsidenten og Nyborg By var imidlertid ikke til Ende med Udskælfelsen af hint Ejende. Klavs Rasch tog langt mere Hensyn til sin egen Fordel end til den By, hvis Interesser han som Borgemeester skulde varetage. Især klagede Byens Borgere over, at han bemægtigede sig den Græsning paa Østeroen, som skulde holdes i aarlig Hegn til Højbjergning indtil Juli Maaned, og den Græsning, de altid havde nydt paa hele Nyborg Fæng, naar Kornet var indhøftet. De paaberaabte sig i den Henseende et Raasbrev, udstedt 1435 af Kong Erik og forbedret 1446 af Kong Christoffer samt Stadsfæst af Christian den femte og hans to Forgængere med mange flere Særrettigheder. Af disse Dokumenter havde Byen ifkun den sidste kongelige Stadsfæstelse i Original, i hvilken de tidligere Friheder ej vare indførte, saa at man nu ikke kunde faa nogetlig Kundskab om de gamle Breve, der vare Byen frakomne; man nærede Mistanke om, at Præsidenten nok havde vidst Besked dermed, dersom det ej havde været ham selv til Skade. Derfor henvendte den fynske Landsdommer Peder Lugdorph sig omtrent 1635 til Oversekretøren i Kancelliet Matthias Møth, hvem den i Anledning af Tvisten imellem den forrige Præsident og Byen nedsatte Kommission var underlagt, for at faa Oplysning om disse Byens Særrettigheder, da Klavs Rasch vilde hindre Borgerne i at faa Tingsvidner angaaende Græsningsretten paa Østeroen m. m. Med Hensyn til Stadsfæstelsen af disse Byens Særrettigheder gjorde Præsidenten 1674 Krav paa Godtgjørelse for Udgifter, han i den Anledning paaftod at have haft, og Kongen bød desdaarlag,

JUELSBERG

i Fvn.

Obligation, indskædt i Aaret 1814, da Den Sprogo af Stamhusets Besidder blev overladt til Staten for Postvæsenets Eghd. Vondergodset ligger i Åvnølev, Bovenfæ, Flodstrup, Ullerødlev, Bindinge og Hjulby Sogne og bestaar af 79 Gaarde og Voldsteder og 93 Huse med og uden Jord.

Selve Hovedgaardens Bladeindhold er 1200 Tønder Land, hvoraf omtrent 250 Tdr. Land Skov, 80 Tdr. Land Eng, den saakaldte Evanedam øst for Nyborg, omtrent 630 Tdr. Land Alger under Kloben, og Resten er for største Delen Dørdrev paa den omtalte Østø samt mindre Engstrækninger i Algermarken. Paa Østøen ligger Åvnøshoved Fyr og nogle Postbygninger, der ere opførte af Hensyn til Jætrænsporten over Væltet, ligesom ogsaa Slipshavns Skanse her er anlagt til Værn for Indlobet til Nyborg Fjord. Under Stamhuset og omgIVEN dels af Hovedgaardens, dels af Vondergodsets Fæstejorder ligger Hjulby Sø, hvorfra Nyborg By bliver forsynet med fersk Vand. Hovedgaarden har siden 1742 hørt til Åvnølev, tidligere til Nyborg Sogn. Elaget ved Nyborg den 14de November 1659 skal tildeels have staaet paa Hovedgaardens Grund, i det Evensterne, som vare dragne ud fra Nyborg, støttede sin venstre Fløj til Åaen,

der fra Hjulby Sø løber ind til Nyborg, og sin højre Fløj til Næjstrup lidt nord for Hovedgaarden. De Levnninger af Baaben, Kanonflugler m. v., der af og til komme for Dagens Lys baade ved Oprensning af Åalobet og ved Fløjning og Gravning paa Gaardens Marker, vidne herom.

I den Kjøbekontrakt af 11te Oktober 1742, som gik forud for Overdragelsen af Rastenberg Gaard og Gods m. v. fra Justitsraad Christian v. d. Maase til Kancelliraad Jens Dreyer, blev der af denne gjort følgende, ret mærkelige Indrømmelse: „Skulde den sælgende nogen Tid agte at benytte sig af det Sand, der findes paa Rastenbergs Grund og formenes at indeholde nogen Vels, tillades hannem gjerne paa egen Bekostning sig deraf at betjene, imod at den kjøbende som Hjer af Grunden nyder Halvdelen af, hvad der indvindes.“ Som Folge heraf gjorde Sælgerens Son, Justitsraad og Landsdommer J. v. d. Maase under Auktionen efter Fru Dreyer Paastrand paa fremdeles at beholde denne Rettighed; men siden er Sagen iffe tiere paatalt, ligesom man ej heller nu ved, hvad det er for noget Sand der menes eller kan paavise, hvor dette er at finde paa Herregaardens Grund.

